

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 11/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12 Co 103/2014 z 28. októbra 2014 v spojení s uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 11 C 129/2011 z 15. júla 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom [REDACTED]

[REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 Co 103/2014 z 28. októbra 2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“ alebo „uznesenie krajského súdu“) v spojení s uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 129/2011 z 15. júla 2014 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že uznesením okresného súdu jej bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume 400 € v právnej veci sťažovateľky (navrhovateľky) proti odporcovi [REDAKOVANÉ], o odškodnenie nemajetkovej ujmy. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, pretože zastáva názor, že okresný súd pochybil, keď jej uložil povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, pretože sa na ňu vzťahuje vecné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu.

3. Sťažovateľka namieta, že uznesením okresného súdu, ako aj potvrdzujúcim uznesením krajského súdu bola ukrátená na svojich právach. Podľa názoru sťažovateľky je neprípustné, aby sťažovateľka, ktorá sa domáhala odškodnenia nemajetkovej ujmy, ktorá jej bola spôsobená trestným činom a na ktorú sa vzťahuje vecné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu. Vychádzajúc z uvedeného je sťažovateľka toho názoru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu bolo porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, uznesenie krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej náhradu trov konania.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Jednou z takýchto náležitostí je aj predloženie kvalifikovaného splnomocnenia

na zastupovanie pred ústavným súdom. Sťažovateľka, resp. jej právny zástupca (ako osoba práva znalá) predložila k sťažnosti splnomocnenie, ktoré nie je vyhotovené v súlade s požiadavkou určenou § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Tento nedostatok nie je ústavný súd povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, pretože sťažovateľka je právne zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, a preto zistený nedostatok viedol ústavný súd k záveru o odmietnutí sťažnosti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Z dôvodu presvedčivosti tohto uznesenia ústavný súd dopĺňa, že vo veci sťažovateľky sú dané aj iné okolnosti, pre ktoré nemožno sťažnosti vyhovieť. Sťažovateľka sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým tento súd v odvolacom konaní potvrdil uznesenie okresného súdu o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania sťažovateľke na základe skutočnosti, že znalecké dokazovanie navrhla sťažovateľka a znalecké dokazovanie je v jej záujme s cieľom preukázať jej zdravotný stav. Krajský súd konštatoval správnosť rozhodnutia okresného súdu s poukazom na § 141 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a uviedol, že *„skutočnosť, že konanie, v ktorom má byť preddavok na trovy dôkazu zložený, je od súdnych poplatkov oslobodené..., nemajú na rozhodovanie o povinnosti zložiť preddavok na trovy dokazovania žiaden vplyv“*.

9. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

10. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti aspoň rámcovo posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd nesprávne potvrdil uznesenie okresného súdu o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu, v ktorom okresný súd podľa jej názoru ignoroval skutočnosť dôležitú pre rozhodnutie, a to skutočnosť, že konanie je vecne oslobodené od platenia súdnych poplatkov.

11. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom (t. j. Občianskym súdnym poriadkom) ustanovené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa oslobodenia od súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014). Všeobecné súdy sú však povinné pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov s ohľadom na všetky podstatné skutočnosti vyskytujúce sa v konkrétnom prípade a význam práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti primerane vyvažovať záujem štátu na vyberaní súdnych poplatkov za rozhodovanie sporov na jednej strane a záujem účastníka konania uplatňujúceho si svoj nárok (resp. práva) súdnou cestou [porov. Kreuz v. Poľsko (No. 1), č. 28249/95, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 19. 6. 2001, bod 66].

12. Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

13. Podľa § 141 ods. 1 OSP súd môže uložiť účastníkovi, u ktorého nie sú podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, aby zložil preddavok na trovy dôkazu, ktorý navrhol alebo ktorý nariadil súd o skutočnostiach ním uvedených alebo v jeho záujme.

14. Podľa § 141 ods. 2 OSP ak nejde o konanie, ktoré možno začať i bez návrhu, alebo nejde o účastníka, u ktorého sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu, súd najneskôr spolu s ustanovením znalca rozhodne o povinnosti zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov takéhoto dokazovania. V rozhodnutí, ktorým súd uložil povinnosť zložiť preddavok, môže určiť, že pri nesplnení tejto povinnosti v určenej lehote znalca neustanoví, alebo ustanovenie znalca zruší.

15. Ústavný súd konštatuje, že oslobodenie od súdnych poplatkov môže byť zákonné a na základe rozhodnutia súdu. Zákonné oslobodenie je upravené v zákone o súdnych poplatkoch. Vecné oslobodenie od súdnych poplatkov znamená, že určité druhy konaní vzhľadom na ich predmet sú oslobodené od povinnosti platiť súdny poplatok. Oslobodenie na základe rozhodnutia súdu je upravené v Občianskom súdnom poriadku (ustanovenie § 138 OSP, pozn.). Priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov predpokladá návrh účastníka konania. Súd môže uložiť účastníkovi konania, u ktorého nie sú splnené podmienky na oslobodenie od súdneho poplatku podľa podmienok vymedzených v ustanovení § 138 OSP, a to aj v prípade, ak je účastník osobne oslobodený alebo ide o konanie vecne oslobodené od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch, aby zložil preddavok na trovy dôkazu, ktorý navrhol, ktorý nariadil súd o ním uvedených skutočnostiach alebo ktorý nariadil súd v jeho záujme. Zákonné oslobodenie od súdnych poplatkov však neznamená, že účastníci konania neznášajú žiadne trovy konania.

16. V okolnostiach prípadu je právne významné to, že sťažovateľka ani len netvrdí, že v konaní navrhla oslobodenie v zmysle § 138 OSP, ďalej to, že takéto dokazovanie sama navrhla, a taktiež nesporná skutočnosť, že nariadené znaleckého dokazovanie je v jej prospech. Okresný súd a tiež krajský súd správne vec posúdil, ak jej nariadil zložiť preddavok na trovy dôkazu, ktorý sama navrhla a je v jej prospech, pretože zo znenia § 141 ods. 2 OSP vyplýva, že takúto povinnosť nemožno uložiť účastníkovi konania, u ktorého sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP a jedným z predpokladov rozhodovania súdu o oslobodení je podanie návrhu. Skutočnosť, že konanie

vzhľadom na jeho predmet je oslobodené od povinnosti platiť súdny poplatok, je v danom prípade nepodstatná.

17. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že i v prípade predloženia kvalifikovanej plnej moci (bod 7 tohto uznesenia) by sťažnosť bola odmietnutá z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, keďže niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) a namietaným porušením základného práva sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2016